

Bibliotheca Rhetorum

In Quo Orationes Sacrae, & Panegyricae

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

Res prosperas Hostibus minùs gloriæ, quàm adversas Gallis peperisse.
Oratio VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71028](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71028)

tendi. Felix fortunatusque satís, si, quibus place-
re impensiùs velim, sapientissimi omnium Ordinum Viri consuetudini nostræ suffragentur; doliti-
turus, ut fatear quod res est, mirum in modum.
si spe & expectatione nostrâ deterius probari eis-
dem contigisset.

Oratio habita Anno D. M. DCC. VI.

RES PROSPERAS
HOSTIBUS
MINUS GLORIÆ,
QUAM RES ADVERSAS
GALLIS
PEPERISSE.

ORATIO VIII.

NOvum illud & insolens videri possit, quod
perpetuam rerum ex voto fluentium seriem
aliquo temporis spatio hostes interruperint;
& quod non fuerat visum bellis superioribus, hocce
præsenti bello fortunam sibi non inquam penitus
fuisse gratulentur. Illustrissimi Ecclesiæ Principes,
Præsides Illustrissimi, Amplissimi Senatores, Viri
omnium Ordinum Ornatisissimi. Id porro factum
quo tandem dicemus fato? an, quod genti-
bus non ita paucis contigisse legimus, homines no-
stri senserint animos senescere, & vitæ mollioris

Ee 2

otia

430 ORATIONES

otia pristinæ virtuti anteposuerint? At nemo, neque hostis ipse sorte suâ superbus quantumvis ac ferocitatem inferre nomini nostro labem sustineat. Aredièrē tandem victis toties hostibus mares animi & novos heroës suo in solo, veluti ex improviso, natos esse gloriantur? At neque inter eos, quos ambitiosius jaçtitat rerum dominos Fœderatorum Natio quemquam exhibit, cuius solertiam ac fortitudinem, admiremur tantum, aut eandem perimescendam admodum arbitremur. An potius Regnorum omnium luctuosam illam esse sortem fatebimur, ut manere eodem in statu nequeant; & cùm venerint ad summum gloriæ fastigium, nec habeant quò pertingant altius, necesse sit eadem retrocedere tantisper, & aliquam lætis in rebus mortam experiri?

Ut ut est, absit, Auditores, ut dissimulem, Fortuna quid peccaverit, & quæ peperit mala, velim excusare. Fuerit illa levis & inconstans prætermodum, retardarii cursum æquabilem regni florentissimi, quod nullæ adhuc tempestates, nullæ procellæ conturbârant. At quæ felicitatis nostræ arbitra voluit videri, frustra nocere gloriæ pertentavit. Nihil habuit gloria nominis Gallici inter adversa quod perderet, & quæ decus suum aspiranti Fortune non debuit, nullum ab eadem reflante sensit detrimentum. Indò novum genti nostræ ad gloriam adiutum aperuit fortis inconstantia; &, cùm defecit à nostris partibus, ad alienas ut se converteret, plus nobis veræ laudis, quam hostibus visa est contulisse.

Igitur ne invideamus hosti inusitatam Fortune melioris indulgentiam, neque cessantis apud nos fortis breve fastidium incusemus. Plus illi quodammodo debemus adversanti, quam faventi hostes debeant, & si quam illi ex prosperis rebus habuerunt gloriam, majorem nos ex adversis reportamus.

mus. Sic est, Auditores, neque vereor, ne quid pronunciare videar ambitiosè magis, quam verè; néve accuser, arripere velle ex adversâ fortunâ ja-stantiæ causam, quam secunda non sufficit. Vestrum erit, expensâ mecum diligentius rerum ad hoc usque tempus gestarum serie existimare tandem, hostine illudam iniquiūs, qui partam ab ipso felicibus fatis gloriam elevem ac deprimam; an aduler nobis plus æquo, & fortunæ sacerdientis invidiâ ad novam Gallici nominis commendationem abusus sim.

Hoc igitur contendō, Res prosperas Hostibus minus gloriæ, quam adversas Gallis peperisse. Quod utrumque geminâ Orationis parte dum conficio, quæso vos, Auditores, laborantem diffi- cili, si unquam aliâs, ac lubrico in loco Orato- rem eâ, quam soletis, attentione ac benevolentia sustentate.

I. P A R S.

Non est posita levibus in rebus gloria, neque se ad illius apicem pervenisse quisquam confidat, nisi gloriōsis & inficiāndis nemini facinoribus omnium admirationem rapuerit. Occupare urbes, felicem fortiri certaminis aleam, ostentare adjectas impe- rio provincias, non ista sunt tam certa veræ gloriæ monumenta, ut victis gloriōsius vinci non con- tingat unquam, quam victoribus vincere glo- riosum.

Esto, demus hoc hostibus, quod diffiteri non volumus, ut felicitatis nostræ cursum morari po- tuerint: demulserint illi Fortunam naturâ suâ le- vem & instabilem; &, quæ vexillis Gallicis vide- batur in omne tempus mancipata, avolârit à nobis illa temerè, inimica in castra ut fugeret. Habeant, nquam, hostes sibi quod plaudant palmarum sua- rum victoriarumque memores. Verum nisi dignus

E e 3

&

& par expectationi fructus res feliciter gestas excepit; nisi gloriam illam, quam sibi initio belli proposuerunt, adipiscendam, victores ferant; nihil est, quod ipsum victoriae decus tam gloriose, quam fortunatis in rebus reponendum putent.

Scilicet huc proiecta videbatur fortuna hostium, umis ut expectaretur hic annus, qui gloriam felicitati comitem adjungeret. Haec spes illos sustentabat mirum in modum; neque tot inter adversarios, quos Gallia patitur, videbatur quisquam, qui decretorum tandem de nobis triumphum animo non praeciperet.

Agite enim vero, an non Austriae Ducis partum am Hispaniae Regnum Germania jaegerbat, & gemini exercitus, cui Victoria famulabatur, freto bore, opimam hereditatem spreto legitimi Principis jure sibi pollicebatur? An non triumphabit Anglia, spem demum omnem recuperandi deinceps Imperii Britanniae Regi adiumentam confusa, quae constantibus ipsius ultirobus sterilis jam diu & infrustrans defensionis fastidium ingenerari posse crederet? An non Hollandia dirimendam brevi sperabat fatalem sibi, ut fingeat, Galliae Hispaniaeque concordiam, neque metuendum ultrâ ab impetu utriusque gentis vicinâ sentiebat? An non & Hæresis suscitaverat apud se fortunæ melioris expectationem, & quos probare hostes debuisset, fautores ac patronos nacta, veteres ruinas resarcire meditabatur?

Dicamus quod verum est; an non & ipsi sensimus periculi, in quo res nostræ versabantur, magnitudinem? Et, quamquam neque despondere animum contigit, neque procellis ex omni parte ingruentibus infractos videri; tamen terribilis tot hostium apparatus, acceptæ cladis non unius recordatio, Victoriae apud alienos exulantis conscientia metum incutiebant non levem, & suspensas anticipavimus.

tip'tis exitūs expectatione fluctuantésque mentes agitabant.

At non erit semper, vel ut votorum summam assequantur hostes, vel ut contrariis utamur fatis. Imò nec interrupta brevibus spatiis auspicati temporis felicitas nostram gloriam obscurabit. Sed quemadmodum Solis facies nunquam solet esse pulchrior, quam cùm immersus umbris delituit tantisper, & dissipatā caligine purissimos mundo radios ostentat: ita probata quodammodo rebus adversis virtus Gallica, quod unum ad ipsius gloriam deesse videbatur, invalescat aliquando, & lætiorem ab ærumnis fructum reportabit.

Nam quod habuerunt hostes hoc anno rerum prosperarum emolumentum? quid omnes, quid singuli perfecere? An adegit Philippum V. Austræ Dux ut calamitati temporum cederet; &, qui jam plaudebat sibi, jam triumphabat palam opportunum natus gloriæ consummandæ locum, an demum extremam operi tanto manum admovit?

Gratulemur nobis potius, Auditores, & perennes habeamus gratias immortali Deo, qui tales adhærescere nomini nostro labem non passus est, votorum compos Hostis ut fieret. Jam enim Philiippi res in tutto sunt, neque deinceps occurrit quidquam, quod ab æmulis fortune suæ pertimescat. Jam revolet undique hostilibus è castris Victoria, & officii non meriti, quod adversariis præstítit, tandem pœnitens, veteres domesticosque penates revisit. Jam agnoscunt dominantis imperium, qui jugum excusserant, & victoris experiri clementiam malum, quam rebellionis pœnas subire.

Plaude tibi, Philippe, neque fortis vel iniquæ contumeliam accusa: fecit illa nimirum, dum contradicit Tibi, ut, quod jura sanguinis jam dederant, imperio dignus videreris; & quod natura ipsa non

vindicasset, id singularis sapientia tua, ingens
animi vis ac robur, & æqua gravibus in periculis
constantia meruissent.

Neque verò debitâ frustrentur laude, qui Tibi
tam fidele obsequium, tam sincerum rebus in diffi-
cillimis studium exhibuerunt. Gallos dicam, an
Hispanos tuos, Philippe? Quanquam ambo tui sunt,
digni ambo, quos eodem paternæ caritatis affectu
complectâre. Tu pervidisti testis ipse propensi-
simam utriusque gentis in Te voluntatem; parem
in utrisque fortitudinem, constantiam atque æmu-
lationem suspexi.

Galli pugnabant foris duce Te atque auspice,
& impetentem imperii fines ultimos hostem su-
nibant: Hispani subeuntem ipsa regni penetralia
viriliter arcebant. Illos præsentia tua & sanguinis
cognatio ad rem fortiter gerendam hortabantur:
hos amor vicarius, & devota Principi suo fides acue-
bant absente Te, & pares stimulos sufficiebant. Non
deterruerunt Gallos adversi armorum casus, qui
urgerent hostem acriter & pertinaces usque rerum
tuarum defensores repugnantem Fortunam Virtuti
cedere cogerent: non exterruit Hispanos urbem
Regiam ingressus hostis, acerrimique tui juris asser-
tores patriam ab injustâ vi liberarunt.

Discat Hostis spe frustratus suâ, quid ab æmulâ
utriusque populi constantiâ sperandum sit; &, qui
videbatur sibi non ita pridem rerum arbiter, jam
conclusus intra breves unius Provinciæ angustias
caveat, ne aliud non habeat commodum rerum
prosperarum, præter pudorem ac dedecus ausis im-
prudenibus excidisse.

Jam quid promovit Anglus, Auditores, qui
tot impensis ac sumptibus tam multas aluit hoc
anno terrâ marique copias? Hoccine tandem, quod
ambiebat jam pridem, est consecutus, ut nos im-
pensæ amico Principi, quem ejecit folio per sum-
mum

mum nefas, benevolentiæ pœniteret ; aut ejusdem in posterum tuendæ caperet fastidium ? an post graves illos armorum tumultus , post concitatas ubique perturbationes Britanniæ Magniæ Rex junior graviorem hodie apud nos sortem experitur , aut durius exilium dolet ? an imminui sensit vel majestatis reverentiam , vel studium in res suas , vel paternam Ludovici Magni caritatem ? an , quoties venit in Aulam & præsentia suâ regales ludos cohonestat , eâ voluptate non fruitur , ut verendum pariter & amabilis omnibus accedat ; ut politioris ingenii , solertiæ , dexteritatis gratiam apud peritos quosque rerum æstimatores consequatur.

Quod si temporum iniquitas & operosi belli moles gravior suum avito folio Principem reddere non sinit ; saltem illucescit olim dies ille , nec eximia junioris Principis dotes fallax aut leve augurium faciunt , cùm vel mutatis in melius animis , & depositis simultatibus Regem ultrò suum Britannia excipiet , vel reluctans atque invita patietur. Intervim fruere Gallici populi amoribus , Princeps magnanime , fruere Ludovici Magni benevolentia , neque te pœniteat regias ab eo virtutes , & egregiam regnandi formam didicisse.

Quid reliquos operosiū persequar ? an maiorem hic annus præstigit Hollandiæ securitatem contra fuitiles & inanes metus , quos timidæ plus æquo genti felix injecit Galliæ atque Hispaniæ concordia ? an ille formidolosus bellî apparatus , quem eodem , quo antea , exitu erupturum in Flandriam speraverat , quidquam alind peperit , nisi ut inertes & otiosos æstate totâ virtutis ac constantiæ Gallicæ spectatores sufficeret. Imprudens & suæ ipsius felicitatis inimica , quæ rejectâ pertinaciter , quam toties obtulimus , securæ pacis fiduciâ , quæstuo- sam quietem damnosæ perturbationi posthabuit !

Ee 5

Quid

Quid dicam de Lusitaniâ , quam amplissimâ mercedis expectatio à nostris partibus in deteriores inclinaverat; an ubiorem hoc anno quâm superioribus neglectæ amicitiae fructum percepit?

Tûque, ô Sabaudia , quam infestam gratis & hostilem, odisse tamen nobis non licet: quam non amare, vel si redamare te pigeat, non possumus: cuius benevolentiam, si fineres, quolibet pretio bene redemptam duceremus; tantum Gallia, tantum tibi Hispania debent, debebuntque semper pro dulcissimo pignore, quo per te utraque fruitur! Ecquid spem fragilem persequeris, vel quam ambis ex ancipiâ fatalique armorum aleâ gloriam , quâ majorem ferre hoc anno quieta & amica non potuisses ?

At Hæresis, Auditores, turbidis abusa temporibus, & graffata diu quæstum ut faceret, quid profecit? an de tenebris emersa pristinum in decus, unde exciderat, visa eit revocari? an sedet illa Magistratum in subcelliis? an militiæ præest? an publicis negotiis defungitur? an Hydra illa inter cædes nata & civili pasta sanguine , vel nostro , vel hostium ex cruento incrementum accepit? an excis ruderum moles & populata ferro Erroris fana sufficitavit? an excusit iugum quod ferebat, &, ruptis vinculis receptaque libertate , nostris in funeribus exultat?

Tamen quid dico, aut inflicta Religioni vulnera quid dissimilem? Invaluit Hæresis enim verò plus quâm par effet, non apud nos quidem, sed apud hostes; & piæ Religionis opibus ac spoliis onusta per summum nefas triumphat. Tu mihi testis, Silesia, quæ nihil ejusmodi vereri cùm debuisses, admissum intimis penetralibus doles Errorem, & tuis te spoliatam templis expostulas. Equidem dubitare non possumus, quin magno luctu religiosi Principis, quem colis, durissimis temporibus ceden-

cedendum fuerit ; quin sæpè sit detestatus funeris bellorum necessitatem, quæ tam gravem pietati veræ perniciem important. At quod nequeunt hostes, vel dum sibi plaudunt ac tantopere glorian-
tur, liceat gratulari nobis, apud quos nullum ejus-
modi probrum Religio pertulerit.

Ergo ja&titent, per me licet, quantum volent, hostes Gallici nominis præteritas laureas ac triumphos : efferant etiam, siqua sunt, victoriarum monumenta, & felicibus priorum annorum eventis aures nostras importunè personent. Illos ego provoco ad hunc postremum annum, cui, tanquam fallaci scopulo, fortuna ipsorum lætior allisit.

Quanquam intra breves anni unius angustias quid demoror ? Itane reliquorum antorū laudem, quam sibi hostes arrogant, citra contentionem ac controversiam concesserimus ? Habet certè cumulata victoria speciosum quidpiam ac magnificum, quod victores exornet non mediocriter, & rei gestæ memoriam apud ferros nepotes commendet. Age ; si quis potitus victoriā subeundam legem vietiis imponat : si eosdem ad eas adigat angustias, ut molestum quid sibi & contumeliosum pati cogantur : si victi deperdidisse quidpiam pristini roboris ac splendoris, aut partam olim heroicis facinoribus laudem obscurasse videantur : si pertæsi iidem belli longioris, aut armorum impetus deinceps sustinendo impares, pacis aut petendæ turpiter, aut ejusdem repugnanter perferendæ necessitate obligentur. Hoc vincendi genus, Auditores, quis dubitet tam gloriosum esse victoribus, quam vietiis ignominiosum debet videri ?

At quid ejusmodi sibi gratuletur Hostis, vel dum lætioribus fatis usus est ? an hoc sibi sumpfit, legem nobis ullam ut imponeret ? an oblitos sensit dignitatis illius ac gloriæ, quam parta laureis ac triumphis fama nobis toties asseruit ? an pertina-

ces

ces minūs ad resistendum, ad audendum minūs alacres, minūs promptos ad oppugnandum expertus eis? an supplices videntur, aut belli diuturnitate fatigatos Gallico nomine indignum quidquam postulare?

Nos porro non sic olim vicimus Auditores; neque tam parcam nobis gloriæ segetem victoriæ nostræ contulerunt. Vidimus effraetis semel revulsisque locorum illorum repagulis, quæ conditio nem, ut vincerentur, non habebant, concurrere invicem nationes integras, &, vel implorare vi toris fidem, vel revereri dociles imperium, vel prævertere iras suppliciter, vel meritas pœnas de precari.

Vidimus populos non tam viatos justo bello, quam emendatos salubriter dediscere tumidos fa stus; & dum reluctantes vi cederent, etiam vincen tis clementiam prædicare. Vidimus conflata non se mel nostram in gentem fœdera, quæ sociatas totius Europæ vires secum traherent, paucis interjectis mensibus, perculsa armorum nostrorum robore dis folvi, turbari, dissipari. Vidimus belli pacisque ar bitram Galliam viatis gentibus partim rogantibus impertiri pacem, partim nolentibus imponere.

Quid menorem excitas rerum nostrarum gloriâ ab extremis reducti orbis partibus nationes Principis illius, per quem tot miracula fierent, am bire benevolentiam, & amicum cum ipso fœdus inire? quid dicam mutatas in melius provincias, quæ nobis subjicerentur, errores suos execrari? quid loquar triumphantem ubique Religionem, quocumque intulissimus arma, & singulas vincen tis Galliæ victorias totidem pietatis veræ trophæis consignari?

Pulchrum ac gloriosum est vincere, Auditores, cùm tam illustria victoriarum monumenta relin quuntur. Quid porro Galliæ hostes æquale, quid si mile,

mile, quid aliquatenus saltem affinerebus è prosperis partium ostentent?

Sed quid revocamus tam operosè, quæ vetera sunt, quasi recentibus exemplis egeremus? Omittam us ultrò quæ gesta sunt à nobis, dum prosperis rebus uteremur. Partam ex adversis gloriam quantum majorem, quam hostes ex prosperis, habemus, Pars Orationis altera demonstrabit.

II. P A R S.

Est hæc in adversis rebus pars solatii non levissima. Auditores, ut iis, quos exercent gravius, & commodam redimendi se ab injuriâ sortis facultatem, & ampliorem veræ sinceræque gloriæ segetem, quam res secundæ, sufficient. Nam cum ea laus, quam felix rerum eventus parit, non tam pertineat ad eos, quos Fortuna cumulat, quam Fortunæ ipsius propria sit; quæ autem provenit ex infelici sorte gloria, eam sibi vindicent totam, qui adversa patiuntur; necesse est, ut majus quiddam sit atque illustrius ex adversis laudem, quam ex prosperis meruisse.

Id ipsum verò cum probant pleraque veterum historiarum monumenta, tum certè Romana gens tam cladibus suis, quam famosa victoriis testatur. Ecquando enim major & illustrior Roma extitit? an cum, aspirantibus ad votum fatis, nationes immanitate barbaras, infinitas numero, robore insuperabiles domuisset? cum armorum suorum terrore dissitis terrâ marique populis pavorem ac meum intulisset? cum imperii fines longè latèque propagasset? An non potius summum gloriæ fastigium visa est contigisse; cum ad Trebiam superata, ad Trasymenum victa, ad Cannas profligata suis veluti emersit de funeribus, tantoque illustriorem esse.

git

git de hostibus triumphum, quantò perditius ab iisdem afficta conciderat.

Atque hinc mihi videor multò æquiorem asse-
rere posse Gallicæ genti ex adversis rebus gloriam:
quod illa non hostem unum, ut vetus Roma, sed
multiplicem; non inertem & molliori luxu atque
otio dissolutum, sed alacrem & victoriâ superbum
ac ferocem; non uno tantum in loco, sed, ubi-
cunque detrimentum aliquod senserat, debellan-
dum habuerit.

Relegamus enimverò neque revisere animo
ac cogitatione pigeat loca illa, in quibus non tam
iniquum Martem, quam adversam fortem sensimus.
Metus omnis absit, Auditores, nihil se nobis dein-
ceps objiciet, quod offendat oculos; nulla supersunt
monumenta, quorum ad aspectum obductæ malè ci-
catrices recrudescant. Non eveniet nobis, quod olim
Germanico contigit; ut, cùm tristes Varianæ cladi
reliquias in Germaniâ reviseret; cùm albentes Ro-
manarum legionum ossibus campos, cùm aggestas
cadaverum moles sexto post anno intueretur, nihil
præter gemitus miserabiles, aut lugubre inanis offi-
cii ministerium insepultis suorum Manibus persol-
veret. Imò, iind lätius aliquod & amabilius spe-
ctaculum nos manet; quocumque se se ferent oculi,
mutatam in melius rerum faciem usurpabunt, &
infectas aliquando terras nostro sanguine, in lau-
reas crevissé, pullulasse in palmas deprehendent.

In Germaniam, credo, pigebit penetrâsse al-
tius, & fatalem illum attingere scopulum, cui fe-
licitas Gallica ante aliquot annos offendit; post-
quam res illic nostras tam gloriose restituit Fabius
alter Maximus, & ipso Gabio major: qui non
cunctando, ut Dictator ille Romanus, sed curren-
do, sed volando, penè dixi ludendo labem omnem,
¶ qua nostro nomini adhæsisset, penitus abstersit?

Nam

Nam quis sibi persuasisset unquam, regionem illam, quam perenne felicitatis suæ monumentum, tueri tam acriter hostes decreverant; cuius aditum tot vallatum fossis, tot munitione aggeribus, tot defensum pæsidiis, impervium humanæ fortitudini crediderant, regionem, inquam, illam tam citò recipiendam esse à nobis, eandem altero pòst anno faciendam vestigalem, adigendam eò postmodum, ut Gallicum exercitum suis aleret sumptibus, & gravioris belli impensis perisolveret?

Fecit hæc Villartius, Auditores, vir ille sibi constans, siue semper similis, quia semper & ubique victor: de quo jure dubites, an sit in meditando prudentior, quam aut in aggrediendo fortis, aut felix in exequendo: qui nihil putavit unquam tam operosum ac difficile, quod perfici non posset: qui perfecit ipse non semel, quod non tentari, ne dum fieri posse videtur: quem miles ambit Ducem operis quantumvis ardui, certus non tam se ad pugnam pergere, quam ad victoriam: cuius denique ad singulare præconium vox illa Ludovici Magni sufficiat; qui mirantibus non ita primè quibusdam Aulicis, immo & metuentibus, ne Villartius regios exercitus periculosæ nimis aleæ exponeret, haud hæsitanter subjecit; tantum se Villartio confidere, quantum ipsi milites confiderent.

Sed quid ego vos in Germaniâ diutiùs moror, Auditores? petamus Flandriam perpetuum illud tot abhinc annis Gallicæ virtutis pariter ac felicitatis theatrum, nisi peccasse semel in nos Fortunæ contigisset. At qualem ex hoc adverso casu gloriam tulerimus, nec Hostis ipse diffiteri possit; qui magno instruetus apparatu, numerosis florentibusque copiis & ingenti pecuniæ summâ, quam Britanni contulerant, eodem post aliquot menses cùm rediisset, nihil minus meditans, quam in ipsos Galliæ sinus penetrare, hæsit attonitus Gallici exercitus

ad

ad aspectum; & insidiatus æstate totâ nequicquam, quâ vim saceret, non modò non est ausus tentar rursum pugnæ aleam; sed oblatam à nobis sœpius rei viriliter gerendæ occasionein constanter declinavit. Ecquis in tantâ Gallici exercitûs confidentia Gallos illos agnoscat, quos Fortuna iniquior paulo antè tam nequiter deseruit?

Hæc tibi debita laus, Vindocine: neque aliud visus est ad tuendam Flandriam magis idoneus, quam qui Italiam tamdiu, tam prudenter tamque feliciter defenderat. Quam dulce debuit esse Tibi, qui nō hil sic ambis, ut frui omnium benevolentia, quia benevolentiam omnibus impertis; cùm tam propensos in Flandriâ militum in Te animos perspexisti, quam studiosos tui in Italiâ persenseris. Avellebaris ægrè quidem ab iis, quos paratos noveras audere quidlibet duce Te atque auspice: quos recipiebas deinceps in tuos, iis tu novos animos, novam alacritatem præsentiam suscitabas. Nemo illorum fuit, Imperatorem Te cùm perderent, qui patrionum eodem tempore, qui amicum, qui parentem perdere se non quereretur: quibus eras imperaturus, iis Tu patronus optatus jam diu, amicus idem ac parens accedebas. Veniebas onustus palmis ac laureis, quas Italo in solo messueras: nec feracem minus trophyis invenisses Flandriam, nisi cedere retrò maluisset Hostis, quam congradientis imperium experiri. Excipe igitur, Princeps invictissime, flagrantissima non militum modò, sed totius Galliæ, sed ipsius Ludovici Magni studia, propensissimæque voluntates, Tu, qui nullum unquam ex laboribus, nullum ex victoriâ, nullum ex impenso toties sanguine fructum ac præmium, præter amorem ac benevolentiam voluisti.

Hispaniam verò quid subire deinceps nos vetet, Auditores, quam gloriosus ac recens Aurelianensis Ducis triumphus tantopere decoravit? Evidem fateor

fateor jam abstersa satis videri poterat, si quam inimicæ fortis invidia Gallico nomini maculam inussifset, ex quo tantâ hostium strage, tantâ rerum nostrarum gloriâ ad Almanzanum pugnatum fuerat. Venerat Hostis enim verò fortissimo Angliæ, Bataviæ ac Lusitaniæ comitatu fretus, finem longissimis laboribus ut imponeret: præerat numerosis exercitibus Asminasius, vir inani tumens fastu; qui non dubitabat palam profiteri, non ingredi se dubiam incerti certaminis aleam, sed apertum victoriæ campum; cuius is demum foret exitus, regiam urbem ut occuparet. Atque ut dictis ficeret fidem, jam erant expediti triumphales currus, qui victorem deducerent: aderant lecti fœminarum greges, quæ citra offensionis periculum pugnam spectarent propius; & peracto mox certamine fistris ac tympinis triumphanti applauderent. At quām diversus extiterit pugnæ exitus ab eo, quem sperabat, docuit victus cæsusque penè ad interencionem hostilis exercitus; cuius vix pars ulla superfuisset incolumis, nisi iuncto certamine fugam statim capessivisset Lusitanus Equitatus, credo, ne deesset, qui de sociorum clade quantocuyus admoneret.

Neque verò hîc stetit tam commodum eluen-dæ culpæ naœta locum Victoria, quæ sub hostilibus vexillis erravisset. Voluit illa fidem, quam fefelerat, aggestis laureis ac palmis nobis in omne tempus mancipare. Nam quid Valentiæ, quid Arragoniæ Regnum dicam ad obsequium legitimi Principis revocationum? quid loquar in Lusitaniâ urbes plurimas viætricibus armis expugnatas? Gens ignara propriæ felicitatis, & suo dolore digna; quæ perturbationi quietem, fidem necessitudini quæstuosa posthabuit!

Hic fortè mirari vobis contingat, Auditores, aut etiam expositulare, nullam factam esse à me Barvichii mentionem, qui tantam in tanto opero

Ff

par-

partem sibi vindicat. Quasi verò prætermitti à nobis poslit Vir ille, cuius inviolatæ fidei, constanti studio, indefessæ virtuti tantum Gallia, tantum Hispania debere se profitentur. Neque verò patuit uspiam illustriùs, quid sagacis Imperatoris solertia, quid invicti bellatoris animus posset; iam utrumque feliciter, tanto Galliæ & Hispaniæ bono Barvichius exhibuit: Dignus profectio, qui magnificum virtutis muneratorem in Ludovico pariter ac Philippo inveniret: quorum ab altero inter Magnates Hispaniæ jam pridem adscriptus, ab altero nobilissimæ in Galliâ Provinciæ nuperrimè præfектus est. Tamen in tantâ, quanta se offerebat, rei gerenda feliciter opportunitate, quis crederet temperantem adeò, & modestum extitisse Barvichium; ut Aurelianensi Duci, quem magnis itineribus properare ad certamen didicerat, vincendi gloriam ultrò deferret? At neque vinci se passus est contemptu laudis generosus Principis animus; qui veritus, nondum faceret moram, certaminis opportunitas elaberetur, auream hanc & posteritatis dignam præconio vocem protulit: *Malim ego carere gloria, quam victoria parit, quam ut Hispaniæ Rex victoria ipsa careat.* Non tamen vel sic declinabis gloriam, quam fugis, Princeps generosissime, neque tantæ moderationis ac temperantiæ præmio privabere. Ecce jam reclusit tibi portas suas Cæsaraugusta, non militum numero, non fragore tormentorum, sed nominis tui terrore, & rerum tuarum famâ perculta.

Verum non erat hæc digna Te satis, neque meritis tuis gloriæ par seges. En tibi vastus magis & magis illustris campus aperitur, in quo excelsæ mentis animique robur ingens se se exerceat. Attigisti fatalem heroicæ virtutis scopulum: Ilerdam oppugnas, quam olim non expugnârunt illi, quorum Tûnomen & partam tot triumphis famam venereris.

Sal-

Saltem si commoda Cœli tempestas fineret animo indulgere: si effusa undique aquarum copia obsidii labores promoveri patereatur: si rebus operam arduo necessarijs abundares! Imò Ludovici Magni mens conscientia periculi, quod adires, & me tuens caro capiti, cuius prodigum te nimis jam sensit, hortatur, roget consilium ut differas: opportunum magis tempus exspectes, donec commeatus & apparatus omnis ad rem accelerandam idoneus sufficiatur. Quanquam jam revulsa tormentis, igne, manu, ferrō incenia faciunt aditum: jam Imperatoris constantiā miles factus audacior in urbeim per vim irrumpit, & permissa potitur prædā. Restabat operis moles gravior, Arx occupanda, in quam hostis confugerat. Hæc inaccessis rupibus defensa, munita propugnaculis, multiplici vallo circumdata, spem victoris eludebat, & retardabat impetum. Nihilo tamen inde segnior Aurelianensis Ducis animus urget propositum; &, quantum crescit difficultas operis, tantum invalescit ardor & incenditur. Hic verbis, exemplo, præmiis stimulare militis audaciam: & quoniam opes jam exhauserat operis diuturnitas, propriam impendere supellestitem. Neque tamen miretur quisquam generosum Principem non pepercisse tot sumptibus, qui nuper in Italiam nec sanguini pepercerat. Non stetit contra tam validos impetus obstinata quantumvis hostis pertinacia: cedere demum cogitur, & Aurelianensem Ducem victorem agnoscit. Quid jam gloria tua deesse possit, Princeps generosissime? Haec tenus pacis artibus eminentissimus tenebas unius collecta, quæ divisa conspicuos efficerent; & felix ad omnes disciplinas indoles, quod est in unaquaque facultate summum, tibi vindicabat: nunc tam celebri triumpho nobilis demonstrasti, quantum belli studiis fores præstantior.

Ff 2

Liceas

Liceat & illud, Auditores, inter aduersa nostra computare, quod intactas adhuc Galliae provincias oppugnare hostes præsumperint: quod freti rebus ex sententiâ fluentibus lacessere portus nostros, immo pertentare Gallorum fidem non dubitaverint. Nam quid injuriosum magis esse nomini nostro possit? Verum hoc ipsum, quod iniquum querimur, quantum cesserit in Galliae decus, sensit hostis ipse, & infreduerit.

Vidit enim verò quām non impunē finibus suis Galli impugnentur: quām sincerā & incorruptā fide vigeant: quām sint amantes sui Principis, & alienae dominationis osores. Nam quis fuit terra marique conspirantium populorum animus obfessæ Toloni ut succurrerent, Tessæ duce atque imperatore, cuius prudeniæ Salvyorum Provinciam Ludovicus Magnus crediderat? quis impetus ad arcendum hostem? quibus parcitum sumptibus ad defensionem comparandam? Vidisses novos quotidie exsurgere munimentorum labores, villas in castella, casas in propugnacula, mapalia in fortissimos aggeres repente commutari: à fronte, à tergo, à lateribus injiciebantur moræ, quæ retardarent hostem, & infringenter impetum: nemo non sensit esse se militem: nullus in agro suo non putavit arcis tuendæ partes sibi suisse commissas. Tamen sperabat hostis demulcendos Salvyorum animos, inflectendos largitionibus, commeatus propositis præmiis esse exorandos: atque hac mente, opinor, tantam pecunia summam à Britannis extorserat. Quām Tu aliter, Ludovice, de Salvyorum fide augurabāre, quibus Tessæum præfecisses! quām meritò significāsti palam tam sāpē, quantum in sincero illorum obsequio, & in perspectâ meritissimi Ducis vigilantiâ poneres! Non fecellit te spes tua, Regum maxime; expertus es, si unquam alias, quām seculo versentur in vado vel extremæ Regni tui

tui provinciæ , quæ Gallos defensores nactæ sint. Gaudeat hostis , & suam sibi salutem gratuletur; qui, solutâ prudenter obsidione , Ludovici Magni Ne- potem expectandum non duxerit. Qui tales metus fecit vel absens , qualem perturbationem præsens attulisset ?

Agite, Auditores, quid videtur vobis? an ego magnificus nimis rerum nostrarum ostentator, qui Gallis majorem ex adversis rebus , quam Hostibus ex prosperis gloriam vindicârim?

Quin etiam, ita me Superi ament , nihil hîc proprius est, quam ut ærumnas nostras , si quibus conflictati sumus , felices ac fortunatas appellam ; quarum tam latus , tam glorioſus exitus extiterit.

Jam ergo discat Hostis, quam frustra , quam temerè Gallos deinde oppugnandos putet; quibuscum aut dimicandum semper habeat adverso Marte ; aut, si æquorem semel atque iterum belli aleam sortitus sit, non illos modò contrariis fatis non infractos sentiat ; sed iisdem videat majus è damnis suis gloriæ incrementum accessisse.

Parco hîc dicere, Auditores, quid nobis vicissim Fortuna contulerit, dum hostibus tanto adver- fatur gravius, quanto favere blandius visa fuerat. Sileo classem illam tanto extructam apparatu , tot impensis ac sumptibus in exitium Tolonis conflam : quæ, postquam diu stetit inutilis obfessæ urbis in conspectu , regressa deum est infeliciter , multò infelicius ad oras penè Gallicas, temeritatis in pœnam, cum Præfecto suo peritura. Mitto clas- sem aliam , quæ præsidia commeatusque Lusitanis deferebat : cuius pars melior à nobis occupata , pars altera aut depressa , aut miserabiliter incensa est.

Sed quid hîc inanis Fortunæ munus comme- moro? Agnoscamus Dei omnipotentis manum;

Ff 3

qui

qui procellis levioribus concuti Galliam & amicam Galliae Hispaniam non passus est , nisi ut utriusque damna compensaret beneficiis illustrioribus , & ærumnas qualescumque felicitatis abundantiam consolaretur . Nam quid ad utriusque gentis solatium , gloriam , felicitatem aut melius , aut lætius , aut magnificentius contingere poterat ; quam quod in medio perturbationum æstu Galliae pariter atque Hispaniae amicus ac liberalis Deus impertit ? Quo pignore gemini populi tutorem se ac defensorem apertius declararet ; quam cum iisdem ferme temporibus Gallis Britannæ Duce , Hispanis Asturiarum Principem concessit ?

Vidit enim verò Gallia , Augusti Principis natib⁹ propagatam longius in Borbonio sanguine Regni successionem : neque defuturos ex stirpe tam verendâ novos semper surculos , qui suarum rerum in decus & ornamentum efflorescant : videt Hispania adesse sibi tandem in concessâ recens prole , quem votis solicitabat jam diu , certum hæredem : & , quam in Carolo II. excisam successionem doluerat , in Philippo V. felicius cumulari . Sensit Gallia ampliorem in Britannæ Duce domesticæ quietis fiduciam : & in continua Principum suorum seriatutissimum sibi contra intestinas dissensiones præsidium gratulata est : sentit hodie Hispania sublatam felicissimo Principis Asturiarum ortu rebellibus populis continuandi belli occasionem ; & injectam adfuturæ brevi tranquillitatis expectationem præcipit . Plausit sibi Gallia plures in Regio Puerto rerum suarum naœta defensores ; & ad urgendum hostem , quem patitur , acrioribus se incitari stimulis experta eit : plaudit sibi in mediâ conjurantium hostium æmulatione hæredem novum Hispania consecuta ; & ad tuenda fortiter legitimi Principis jura majorem fiduciam atque alacritatem ostentat . Exultent sanè triumphentque felices nimium imperii utrius-

utriusque Populi: mutuis se studiis atque officiis
meri invicem ament & ambiant: & in pretioso,
quod utrinque sibi gratulantur, pignore fortunatum
concordiae perennis & iuvendæ nequicquam po-
tentiae atque felicitatis omen excipient.

At tu beneficium tuere, Regnorum arbiter ac
rector Deus! Totum enim hoc tuum est, unde
vel sperare, vel gloriari, vel triumphare liceat. Per-
ge respicere benignius Gallicum Hispanicumque
Imperium, &c, quem utriusque præfecisti vindicem
ac defensorem, Ludovicum. Quod si visum est tibi
laetam florentium rerum seriem interturbare tanti-
sper: si placuit Regem optimum rebus adversis
conflictari; ut, qui cæterarum virtutum præclara
documenta Principibus in solio constitutis jam de-
disset, iisdem moderationis ac patientiae exhiberet
exemplum; habes quod volebas, ô Deus! quam
modestum in prosperis Ludovicum persenserat.
tam patientem in adversis rebus expertus es. Jam
si rogare quidpiam liceat religiosi Principis gratiam,
si devotissimæ tibi gentis preces non respuis, quod
te poscimus omnes etiam atque etiam, bonus annue.
Nihil iniquum petimus aut ambitiosum nimis; nihil
quod Christianus orbis sibi non gratuletur accep-
tum. In jice amorem Pacis dissidentibus dudum Prin-
cipibus, Tu qui corda Regum ad arbitrium flectis:
provide longam ubique tranquillitatem ac pacem:
&, qui nihil tam ambit, quam Pacator orbis, pa-
cisque Fundator ac quietis appellari, Ludovicum
sospitem diu multumque atque incolument
conserva.

Oratio habita Anno M. D. CC. VII.

Ff 4

GAL-